

Ravnotežna demokracija.

Avtor članka z gornjim naslovom je dr. Miran Mihelčič, nanj pa se je dne 16.12.2023 v pismih bralcev Dela odzval mag Emil Milan Pintar (EMP). Ta v svojem komentarju izjemno pohvalno ocenjuje pisanje dr. Mihelčiča, ugotavlja pa, da naj bi žal tudi ta nasedel idejam o upravljanju države, ki naj bi jih v javnosti širili nekateri, med njimi tudi Cetinski, to je pisec teh vrstic. Zgrešenost mojih razlag naj bi bila predvsem v tem, da se zavzemam za to, da naj bi švicarski model upravljanja države uvedli tudi pri nas, kar pa naj bi bilo objektivno nemogoče. Po mnenju EMP je namreč Švica konfederacija treh narodov in tej njeni posebnosti naj bi bil njen politični model izrecno prilagojen, ta pa naj bi bil zato za države, ki niso konfederacije, povsem neuporaben. Menim, da EMP švicarski politični model ne razlaga ustrezno, težave pa ima očitno tudi pri dojetju mojih predlogov o tem, kako naj bi sanirali sistemske probleme, ki jih imamo pri upravljanju države. Zato bom poskušal bralcu, predvsem tudi EMP, v naslednjih vrsticah zelo poenostavljeno predstaviti osrednje vsebine mojih predlogov.

Izhajam iz spoznanja, da je uspešnost upravljanja države najbolj odvisna od predsednika vlade. Da ta svojo izjemno pomembno vlogo uspešno uresničuje, je potrebno zadostiti predvsem dvema pogojema: 1. vodenje vlade na se poveri le osebi, ki ima ustrezne izkušnje iz vodenja zahtevnih družbenih sistemov in je etično neoporečna; 2. vlado in s tem tudi njenega predsednika mora parlament učinkovito nadzirati. saj oblast človeka hitro zavede. Ta dva pogoja je po mojem razumevanju sposobna zadovoljivo uresničevati politična ureditev, ki upošteva naslednji rešitvi: 3. parlament naj deluje enotno in se ga naj ne razdvaja z delitvijo na koalicijo in opozicijo; 4. predsednika vlade naj izvoli parlament izmed kandidatov, ki izpolnjujejo pod 1. navedene pogoje.

Na kratko o tem, kako sedanja naša politična ureditev upošteva gornje usmeritve. Najprej o predsedniku vlade. O tem, kdo naj opravlja to zahtevno delo, po vsebini odločamo volivci: mesto predsednika vlade namreč praviloma zasede vodja politične stranke, ki smo ji volivci namenili največ glasov, običajno je to okoli 30% vseh oddanih glasov. Tak strankarski vodja v današnjem neoliberalnem okolju le redko izpolnjuje kriterije, ki jih zgoraj navajam pod 1. in zato ne bodimo presenečeni, če nas je večina dosedanjih predsednikov vlade razočarala.

Še o nadzoru vlade kot dejavniku učinkovitosti upravljanja države. Tega nadzora se pri nas po vsebini ne izvaja, saj v nasprotju z gornjim načelom pod 3. poslance parlamenta naša ureditev razdeli v dva nasprotna tabora (koalicija in opozicija), kar zagotavlja, da koalicijski poslanci poslušno sledijo usmeritvam vlade, opozicija pa ima dovolj motivov, da koaliciji vlado kolikor mogoče otežuje, ne pa dobronamerno nadzira.

Osebno verjamem, da so to, kar zgoraj navajam, poleg neprimerne volilnega sistema - primerna zamenjava zanj je kombinirani volilni sistem - osrednji razlogi za to, da je naša država razvojno premalo uspešna, socialno vse bolj šibka, njeni prebivalci pa smo politično vse bolj razdvojeni. Podobne težave ima večina tako imenovanih »demokratičnih« držav (zaskrbljujoč primer so ZDA), kar se ta čas odraža tudi v njihovi vse prej kot razumni obravnavi vojn v Ukrajini in Palestini. Izrazito pa po učinkovitem demokratičnem upravljanju države izstopa Švica. Za ta njen uspeh je nedvomno zaslužnih več dejavnikov, za osrednjega pa sam štejem to, da je Švica edina meni znanih držav, ki je sistemsko (zakonsko) zagotovila spoštovanje vseh štirih načel, ki jih navajam tem zapisu.

Za zaključek naj se vrnem k EMP. Po njegovi razlagi uporaba zgoraj navedenih štirih načel upravljanja države, ki se v Švici potrjujejo kot zelo primerna, v Sloveniji ni možna, ker naša država ni konfederacija. Sam te povezave ne razumem in prav bi bilo, da jo EMP zaupa tudi drugim.

Andrej Cetinski